

Sjätte söndagen efter påsk

Predikan 2024-05-12 i Stockholm och vid distansgudstjänst.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att du sänder din helige Ande till tröst och hjälp och att han vittnar om frälsningen för oss. Styrk vår tro när vi måste möta prövningar och förföljelse och låt oss så till sist få se din härlighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Kristus och Anden

Epistel: Rom. 8:12-17.

Evangelium: Joh. 15:26-16:4

Jesus sade till sina lärjungar: 26 Men när Hjälparen kommer som jag ska sända er från Fadern, sanningens Ande som utgår från Fadern, då ska han vittna om mig. 27 Också ni ska vittna, eftersom ni har varit med mig ända från början. 16:1 Detta har jag sagt er för att ni inte ska komma på fall. 2 De kommer att utesluta er ur synagogorna, och det kommer en tid när den som dödar er ska tro att han tjänar Gud. 3 Det kommer de att göra därför att de varken känner Fadern eller mig. 4 Men jag har sagt det till er för att ni, när deras tid kommer, ska minnas att jag sade det till er. Jag sade det inte till er från början, för då var jag hos er.

Dagens texter handlar om Kristus och Anden. I episteltextern ur Rom. 8 skriver Paulus: *Om ni lever efter köttet kommer ni att dö. Men om ni genom Anden dödar kroppens gärningar kommer ni att leva* (Rom. 8:13). Avgörande i en människas liv är om vi lever efter köttet eller efter Anden. Vad menas med detta? Paulus förklarar det närmare genom att betona att de som tror på Kristus har fått Guds Andes gåva. *”Om Kristus bor i er är visserligen kroppen död på grund av synden, men Anden är liv på grund av rättfärdigheten”* (Rom. 8:5). När en människa kommer till tro och blir född på nytt är detta helt och hållet Andens verk. Guds Ande själv kommer då och tar sin boning i människan. Fortfarande finns den gamla människan kvar, och det är den som kallas för köttet. Ordet ”kött” betecknar här hela den syndiga människans natur. Det är arvet från Adam, som alla bär med sig redan i den naturliga födelsen. Därför sade Jesus till Nikodemus: *”Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike. Det som är fött av köttet är kött, och det som är fött av Anden är ande”* (Joh. 3:5f). Men genom dopet och tron får människan ett nytt liv. Döden är då övervunnen i kraft av Kristi uppståndelse. Paulus skriver: *”Om Anden från honom som uppväckte Jesus från de döda bor i er, då ska han som uppväckte Kristus från de döda också göra era dödliga kroppar levande genom sin Ande som bor i er”* (Rom. 8:11).

Vi får då inte tro att köttet bara är en beteckning för kroppen och sådant som betecknas med ”otukt” eller ”äktenskapsbrott”. Detta hör visserligen också med till köttet men som Luther så ofta betonar är köttet också det allra bästa och högsta hos

människan så länge hon lever i otro. Då är alla våra tankar och gärningar, även de bästa och finaste vi har och förmår, en del av *köttet*.

Först när den syndiga människan får höra lagen predikas börjar hon förstå allvaret av synden och *köttet*. Guds lag säger ju att vi skall älska Herren vår Gud över allting och vår nästa som oss själva. Men ingen förmår detta av sig själv. Därför är vi alla syndare inför Gud. Därför säger Jesus att en människa måste bli född på nytt genom dopet och den helige Ande.

Dagens evangelium talar om hur den helige Ande kommer till människan. Vi sammanfattar detta i följande punkter:

1. *Jesus sänder Anden från Fadern.*
2. *Apostlarna talar genom Anden.*
3. *Anden bevarar oss i tron.*

1. Jesus sänder Anden från Fadern.

Jesus säger i vår text: *Men när Hjälparen kommer som jag ska sända er från Fadern, sanningens Ande som utgår från Fadern, då ska han vittna om mig* (15:26).

Anden kallas här också *Hjälparen*. Det är Jesus själv som sänder honom till apostlarna och till var och en som tror på honom. Anden sänds också till oss här idag genom både det predikade ordet och genom sakramenten. *Anden utgår från Fadern*, står det. I kyrkohistorien utbröt det tyvärr en sorglig strid om detta. De grekiska östkyrkorna ville inte gå med på att Anden också utgår från Sonen, Kristus. De menade att man i västkyrkorna i trosbekännelsen felaktigt hade lagt till att Anden utgår från Fadern och Sonen (på latin: *filioque*). Det är sant att detta tillägg gjordes men syftet var att förklara att det är både Fadern och Sonen som sänder Anden. Man betonade att Jesus är sann Gud i samma mån som Fadern. Jesus säger ju i vår text uttryckligen: *"Hjälparen som jag ska sända er"*. Anden kallas i Skriften också för *Jesu Ande* (Apg. 16:7). Bakom detta ligger hemligheten i Guds väsen, som ingen människa kan förstå med sitt förnuft. Gud är både Fader, Son och Ande, tre olika personer i en enda Gudom.

I den Nicaenska trosbekännelsen, som vi i vår kyrka brukar sjunga i högmässan, bekänner vi i den tredje delen: *(Jag tror på) på den helige Ande, Herren och livgivaren, som utgår av Fadern och Sonen, på honom som tillika med Fadern och Sonen tillbedes och äras och som har talat genom profeterna*. Detta är en klar biblisk bekännelse. Jesus är ett med Fadern, och när Jesus sänder Anden till apostlarna och säger att denne utgår från Fadern så är det också sant att Anden utgår från Sonen. Den grekisk-ortodoxa kyrkan lär därför fel i denna fråga och splittringen som skedde år 1054 berodde på detta.

Mycket viktigt i vår text är också vad Jesus sedan säger, nämligen: *Anden skall vittna om mig*. Det betyder att den helige Ande förkunnar evangelium om Jesus Kristus. Anden vittnar klart och tydligt om att Jesus har dött för hela världens synd och att var och en som tror detta får evigt liv. Vår gamla människa, den som kallas *köttet*, kan inte förstå detta. Den naturliga människan tänker att det viktigaste av allt är att vi gör goda gärningar. Men när lagen på allvar talar till vårt samvete, förstår vi att gärningarnas väg leder till döden. Paulus skriver: *"kroppen är död på grund av synden"* och *"om ni lever efter köttet kommer ni att dö"* (Rom. 8:10, 13). Lagen kan inte ge någon

frälsning. Men just därför sänder Jesus den helige Ande till oss genom evangeliet. När vi hör evangelium predikas och tror vad ordet säger blir vi födda på nytt. Vi blir rättfärdiggjorda genom tron allena, genom tron ensam, utan några gärningar. Detta är evangeliets stora hemlighet. Därför är Jesu ord *"Anden skall vittna om mig"* så viktiga. Det är först när vi lyssnar på vad Anden säger om Jesus Kristus och hans verk, som vi kan bli frälsta.

2. Apostlarna talar genom Anden.

Jesus säger i vår text till apostlarna: *"Också ni ska vittna, eftersom ni har varit med mig ända från början"* (Joh. 15:27). Denna del av vårt evangelium har blivit mycket försummad. Många som talar mycket om Jesus och Andens gåvor glömmer bort det avgörande som Jesus här säger: *"Också ni ska vittna, eftersom ni har varit med mig ända från början"*. Apostlarna är ju sända av Jesus för att tala Guds ord. Låt mig ta ett exempel på hur man har nedvärderat apostlarnas betydelse.

Jag minns väl hur många under den s.k. "kvinnopräststriden" kring 1958 brukade säga: "Ja, men det är ju bara apostlarnas ord! Det är Jesus vi skall hålla oss till." Det gällde då särskilt Paulus ord om att *"kvinnan skall tiga i församlingen"* (1 Kor. 14:34) mot vilket man ställde ordet *"Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus"* (Gal. 3:28). Den populära uppfattningen bland folk i allmänhet var, att Paulus var hård och kärlekslös och bunden av sin tids fördomar. Därför tillät han inte kvinnor att bli präster. Jesus däremot betonade i sin kärlek att både man och kvinna är lika mycket värda och att de därför har lika stor rättighet att predika.

Den som läser lite bättre märker att *båda* de nämnda bibelorden skrevs av Paulus. Det var han som betonade att man och kvinna är ett i Kristus! Man finner också många ställen i NT, där Jesus talar strängt dömande ord till människorna, t.ex. orden: *"Den som inte tror skall bli fördömd"* (Mark. 16:16), eller *"Frukta honom som har makt att döda och sedan kasta i Gehenna. Ja, jag säger er: Honom ska ni frukta"* (Luk. 12:5). Och det är den apostel som man brukade kalla "hård och kärlekslös" som skrev "kärlekens höga visa" där det bl.a. står: *"Kärleken är tålig och mild. Kärleken avundas inte, den skryter inte, den är inte uppblåst. Den betar sig inte illa, den söker inte sitt... Så består nu tro, hopp och kärlek, dessa tre och störst av dem är kärleken"* (1 Kor. 13:4f, 13).

Detta exempel visar hur viktigt det är att förstå att det är Jesu egen Ande som talar genom apostlarna. När Paulus skrev att kvinnan skall tiga i församlingen var detta samtidigt den helige Andes ord. Ja, även profeterna i GT talade den helige Andes ord. De vittnade om att Kristus skulle komma. I vår text har detta nu skett och Jesus riktar sig särskilt till de tolv apostlarna som var samlade inför påskens händelser. Jesus hade själv utvalt dem, och de hade vandrat med honom i minst tre år och sett alla hans under och hört hans förkunnelse om och om igen. Men trots detta var det mycket som de inte förstod. Men då förklarar Jesus att den helige Ande på ett särskilt sätt skall komma över dem. Detta skedde på den första pingstdagen. Därför talade Jesus om Hjälparen som då skulle komma och leda dem in i hela sanningen. Jesus sade: *"Också ni ska vittna, eftersom ni har varit med mig ända från början"*. Vad detta vittnesbörd senare bestod av läser vi om i Petrus predikan den första pingstdagen. Petrus sade då till dem som blev bekymrade för sina synders skull: *"Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi*

namn, så att era synder blir förlätna. Då får ni den helige Ande som gåva. Löftet gäller er och era barn och alla dem som är långt borta, alla som Herren vår Gud kallar.” (Apg. 2:38f).

3. Anden bevarar oss i tron.

Jesus talar tydligt om att det skall bli svåra tider för apostlarna och alla kristna. De skall visserligen också få mycket glädje och många underbara upplevelser genom tron på sin Frälsare. Men när svårigheter och prövningar, förföljelser och lidanden kommer, skall den helige Ande vara tröstaren och hjälparen. Till apostlarna säger Jesus: *”De kommer att utesluta er ur synagogorna, och det kommer en tid när den som dödar er ska tro att han tjänar Gud”* (Joh. 16:2f). När apostlarna efter pingstdagen gick ut och predikade evangelium mötte de just sådana förföljelser. Apostlarna kallades till stora rådet, där de blev förhörda och misshandlade. Men de gick ut igen, glada över att ha fått lida för Kristi skull. När Stefanus ivrigt predikade om Jesu uppståndelse blev han stenad till döds. På liknande sätt gick det med aposteln Jakob, som blev halshuggen. När sedan Paulus och hans medhjälpare predikade på sina missionsresor gick de först till synagogorna för att predika för judarna. Men efter ett tag blev de fördrivna och misshandlade. Detta skedde om och om igen. Till sist blev både Paulus och Petrus avrättade i Rom under kejsar Neros förföljelser.

Den kristna kyrkan som troget förkunnar Guds ord har om och om igen utsatts för både världens och den falska kyrkans hat och förföljelser. Men den helige Ande beskyddar och bevarar dem som får lida för Kristi skull. Jesus säger att förföljelserna beror på att människorna inte har lärt känna honom. Motståndet mot den sanna kyrkan och den bibliska förkunnelsen beror på att människorna inte känner Kristus. Han säger: *”Detta kommer de att göra därför att de varken känner Fadern eller mig”* (v. 3). Vi ska särskilt lägga märke till att motståndet och förföljelsen kommer både från *världen* och från *synagogan*, som här betecknar den falska kyrkan som inte vill följa Guds ord i allt. Så länge synagogorna förkunnade ordet rent och klart och tog emot predikan om Jesus Kristus var de en del av den sanna kyrkan. Men när de stod emot ordet och fördrev och förföljde apostlarna hade de blivit en del av den falska kyrkan.

Så kommer det också att vara i alla tider. Många kyrkor framträder som om de vore bibliska med till synes god förkunnelse och vacker liturgi. Men vid närmare granskning visar det sig att de på olika sätt går emot Guds ord och förkunnar falska läror. De har då blivit en del av den falska kyrkan, vilket också visar sig genom att de inte tål sådana kyrkor och församlingar som i allt följer Guds ord. Den ogudaktiga världen kommer också alltid att i grunden vara fientlig mot en sann, biblisk förkunnelse. När de kristna ändå håller fast vid ordet kommer det ibland tider med svåra yttre förföljelser. De kristna ställs då inför kravet att antingen kompromissa och förneka sin tro eller att bli utsatta för olika plågor.

I den situationen skall vi veta att den helige Ande kommer med sin tröst och hjälp. Oavsett vilka svårigheter och prövningar vi kommer att möta har vi ett ovillkorligt löfte om den helige Andes tröst och hjälp. Först och främst ger han detta genom Guds ord och sakrament. Sedan kommer han till vår hjälp genom att han hör alla våra böner som vi ber i Jesu namn. Han tröstar och gläder oss och visar hur Gud är med oss varje stund. Till sist leder han oss genom döden till himmelens salighet. Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.